

Spor o cestu z Libňatova na Hoříčky.

Libňatovští občané jízdi volně a nerušeně již od nepaměti a tedy přes 30 let z Libňatova na Hoříčky, skrze Dvůr u sedlosti č.p. 6. v Křížanově a podle u této usedlosti stojící panské Deruy (na levé) a žádali o přízeň služebnosti na Dvůr č.p. 6. Je tedy jízdi do svědění výsledkem svědků.

Josef Tilsch, předsedlý Dřítelem zivnosti č. 6. v Křížanově proslavil ve dvore „srauk“, aby pro oně cestě žádný jízdit nemohl, lidé kteří tuay jiti chtěli bavit, jiti nenechal a ji na obzvu cestu poukázal, obzvláště, když to nymámi lidé byli, aueb se Josefovi Tilschovi škoda činila. Totež činil i pán Dvořáček a jeho manželka. — R. 1841. 23/11. oznamují justiciar Vinter „von Ortsgericht der Herrschaft Naichod“ je uznáno bylo pravem: Připouští se výsledek svědků: Petra Tilsche, Jiřího Říznického z Křížanova, Adama Dytrycha a Jana Kopra z Úpíče, Josefa Dytrycha, Frant. Jaruby, Martina Říznického a Františka Říznického z Libňatova a rovněž protědu Rak z žalovaného skrze svědky: Antonína Lochora, Bernarda Lochora, Josefa Tilsche, Ignáce Tilsche.

Protokol

Kraj spisán byl v Křížanově 24. října r. 1840.

Františka Dvořáčeková žádala u vrchního úřadu, aby volný průjízď jejím dvorem byl odstraněn. Destríků Komisar Merker odebral se na místo, nalezl průjízď uzavřený zábradlím, protější stranu cesty u lesa oddělenou výkopaným příkopem. Ježto tato cesta dle údajů více pamětníků je jízdní veřejná cesta, která vede z faroměste přes Hoříčky, Křížanov, Libňatov a Úpíče, bylo třeba uvedenou komunikaci výsledkem všech pamětníků zajistiti a to jmenovité úpického Jana Kopra, výměnkář z čís. 81, ve věku 85 let, Druhý Adam Diebiel majitel gruntu z čís. 179. má rovněž 75 let věku svého.

Na otázku, zda oni jsou sto udati přesně, jak ce-

sta z Jaromůi přes Floričky, Křížanov, Libňatov a Úpici vede vyjádřil se Kopr tak i Dietrich, že vždy jízdi cestou z Floriček do Křížanova přes Tilschev Dvůr č. 6. že to více než 50 let, kdy jsme z Jaromůského mlhu s obilím do Úpice jízdi. (za Adama Dietricha a Jana Kopra podepsal Josef Libnar.) - Totéž potvrdili Josef Dietrich z Libňatova c. p. 60. 70 let star, Martin Růžmíček z Libňatova 65 let, František Zámka c. 40 z Libňatova 65 let star, Jiří Růžmíček 72 let z Křížanova a Petr Tilsch 68 let rychtář z Křížanova, narozený v tomto čísle 6. Pamatuji, že cesta vedla dvorem a že tato cesta byla tu ještě dříve, než stála v domě č. 6. šunkovna. Protokol byl oznámen vdově Dvořáčkové, a byvši dotazána, zda proti těmto výjvodím něco namítá, uvedla, svědka Křížanovského Josefa Muttlika, který udává cestu takto: jsem 61 let a mohu cestu jin takto udáti: z Floriček do Křížanova přes pozemky vdovy Dvořáčkové č. 6, dále nyní společnou polní cestou Václava Vika k rybníčku na Dukou cestu proti lesu Barchoviny a k pozemkům libňatovského Jana Loreka a k libňatovským obecním pozemkům v dolní vsi.

Proces vedl se dále.

R. 1841. 23. srpna podal Antonín Bernard z Libňatova novou žádost o výsledek svědků proti Františku Dvořáčkovému z Křížanova č. 6. Tím prokazali obyvatelé libňatovští služebnost cesty z Libňatova na Floričky dvorem usedlosti č. 6 v Křížanově, kterážto usedlost, ode Davna rodině Tilschevů náležela a Josef Tilsch tuto usedlost 23. března r. 1808. své dceři Františce a jejímu manželu Janu Dvořáčkovému prodal, tím tedy přes 30 let je zaknihován Kup. Jan Dvořáček zemřel a jeho syn Frane stal se dědicem, vdova Františka do plnoletosti jeho hospodařila.

11. listopadu 1840. stěžovala si Františka Dvořáčková, držitelka živnosti č. 6. v Křížanově na vrchní úřad v Naichodě, že obyvatelé obce Libňatova na jejím pozemku přejíždějí a když jim to zapovídala a postavila uzavírací sračky, že je odhodili a ži ona k této služebnosti není zavázána.

Na toto zatvození bylo místním vyšetřováním zjištěno, že
sice tato cesta nebývá žádným kůňkovi servitit usedlosti č.
6. v Křížanově, že však již bez přerušky po 50 let od
libňatovských obyvatel se používá, protoz byli vyžváni
• K smírnému vyrování v obci Dvořáčkova, opatrov-
ník Dědice Františka Dvořáček a Václav Tilsch z Kří-
žanova a libňatovští obyvatelé zastoupeni svým ryeltářem.
Po příměsání cíli skutečnosti vyjádřila se Dvořáč-
kova s pomocí Kern:

my tu cestu která přes grunt № 6. v Křížanově vede a
skrze dvůr okolo pozděruy jde pro vždy všeobecnému u-
žívání odměřenou z toho ohledu nechat nemůžeme proto-
že ta kova služebnost na tom gruntu nevážíme a my ji
na sebe brát nemůžeme. Že by libňatovští sousedi tu
cestu jako veřejnou vždy užívali a již před 30 lety neb de-
le let bez zamezení se stalo je nepravé, a my to také do-
kázat nemůžeme. K uvoarování další možnosti se ale
uvolíme, tu cestu ještě jěden rok otevřenou nechat, me-
zi tím časem ale libňatovští sousedé nám tu služebnost,
kterou sobě na tu cestu dělají, dokázat musejí. Kdyby
se to ale nestalo, cesta zamuzena navždy bude, protože
ne veřejná ale jen pro hospodáře je.

Libňatovští ryeltář a Ronsel na to odpovídá: Poně-
vadž my dokázat můžeme, že se přes 50 let skze dvůr a
přes grunt № 6. jelo, tedy my s tím zamezením cesty spoko-
zeiti být nemůžeme, služebnost té cesty dokázati chceme a
k tomu cíli pravni cestu nastoupíme.

Když další uvoarování docílit se nemohlo, skončen
protokol.

Winter m. p.

Scholz m. p.

Jane Ržniček,
ryeltář libňatovský,

Jan Voudraček
Ronsel libňatovský,

+++ Františka Dvořáčkova
+++ Václav Tilsch

Stavba sochy u příbytku č. 23.

Mnogo vážný práce rychtáři!

Dívne mi to jest, ži se Ke mně ani nehlásej. Očeká-
val jsem o trhu před n. Bartolomějem, že někdo přijde.
Protož jim vědět dávám, jest-li je jim možné, tu figuru od-
vít, hotová sice docela není, protož bych prosil, jest-li by
se mohla někde složit, kde byel to dokonati mohl. Klapro-
vat bych musel beztoho až na jáře, proto byel vsák prěce rád
hotová aspoň postavenu videl. Půstli by tež se mnou 2 nebo
3 kameniči, tu postament delat, Roušně ale Rdyž by mi fi-
guru někde složit mohli, kde byel ji pracovat mohl, a kde by
třeba přes zimu mohla ostát stát, Heuteců by mi to bylo milé,
protož v té práci jsem teď zamýšleuj, a v jáře se dlouho veu nebrn.

Telebni mu pánu neclám ponizně ruce libat a Rdyž jsem
šel z Kostelce skrz Skalici, právě Rdyž slaviti slavnost jehučk,
Koukal jsem, nemohl jsem vsák ani veličního pána spatřit
abyel jeho byl poprosil o tom správu jim dát, ac jsem se
lmed jak jsem domů přišel rozstoual.

Josef Půlka

V Horčkáčel Dne 8. října 1840.

Akora na kameničkou práci
sochy blaboslavene. Panny Marie v obci libušatovské, z odkáza-
ne majetnosti pro Antonim žambovi, který se stal mezi frau-
tiškem Řeznickem jakožto splnomocněným té masy z
jedné a mistrem kameničkým Martinem Motoušem z
Úpce strany Dúhí v Libušatově 2. čívence 1838.

Nadřimovanuj kameničký mistr se zavázal vsěknu
Kameničkou práci pod nadřičnou sochu vyhotoviti a k to-
mu potřebu kramle, Prýt i s položným zaopatřit za do-
bů z obou stran umluvenou částku puzžitou přes 35 fl. 29 kr.
c. měny. —

Opatření zdvinacího stroje.

na žádost rychtáře libušatovského strau povolui k opatření

zdvíhacího stroje (Hebmäschine) na útraty obce povolil vrchní úřad v Náchodě dne 3 listopadu r. 1834 k tomu účelu 14 zlatých 48 krejcarů c. m. z obecních peněz.

Oprava školy r. 1841.

v Libňatově

Od přivezení hloubáko dříví	20 fr	— Pr
" " síndele z Vodolova	10 "	— "
" " prkna ze záles a z Rizenburka	12 "	— "
" " dříví a latě	6 "	— "
" " kamene a písku	7 "	— "
za vápno bílé a bílé	3 "	28 Pr.
od přivezení vápna	—	30 "
od cest do Skalice k Baumistrovi	1 "	30 "
Kováři za panti, křibiky a háky	2 "	15 "
od přivezení kamene z Floriček	—	36 "
od bílého a vymazání	2 "	5 "
nádeníci	14 "	10 "
Suma	79 "	34 "

Rozvok:

na obec libňatovskou dle numer	49 fr	15 Pr.
" " maršovskou stranou náchoďská	25 "	51 ½ "
" " " " smička	4 "	27 ½ "

Mimo smička strana maršovská od přivezení ½ sáhu měkkého dříví ze Sedlouňovského řevíru 4 fr. tedy povinnost strany smičkové 8 fr. 27 ½ Pr.

V Libňatově 16. října 1841.

Franz Řeznický, rychtář
Antonín Bernard, konšel

Bělidlo v Chvalkovicích.

Dne 18. března r. 1841. oznamuje Petr Borovka, pachtýř bělidla a frant Vit, bělící ve Chvalkovicích osadnickým obce Libňatova, že na chvalkovském bělidle opět platí dle starého zpisu, totiž pouze lukem a potašem bilit se budou, a to řízením bělící františka Vity, který dřívě

skrze 32 leta toho sameho belidla R. obecne spokojenosti ridite-
lem byl a jiu pnedestly rok jiny belidc bilil. nize psany zava-
zuy se: platua jasne a ciste vybilina kazdemu proti slus-
nimu platu odvesti, zdaz by ale na belidle nejakyjm ne-
predvidanym padem na platue nejaka skoda stati se meli
takovou dle svedomitcho uznani nakradit se uvoluji.
Platua R. belidci prijimati se budou nijeu na jmenovanem
belidle, ale i v hospode v obci Miskoleske. Sprize se
prijima.

Prodej obecnicke pozemku.

R. 1844. odprodany niektre obecni grunty a to timto sou-
sedim: Tojlechu Rouzori c. 5., Josefu Kultovi c. 9., Franc
Stupertovi c. 10., Janu Teichmanovi c. 12., Josefu Bergrovi c. 20.,
Jokubu Tichovi c. 14., Janu Tckovi c. 27., Janu Matilmovi c. 28.,
Josefu Kocianovi c. 29., Vaclavu Teichmanovi c. 42., Josefu
Motyjkovi c. 91., a Antonimu Bergrovi c. 110. —

R. 1845. pis Vaclav Mirk, ryktar v Mezlici, ryktari
libnatorvske mu Ruzickovi:

milij bratri!

Josef Zaruba tedy v Mezlici u pana Polacka zabaven jst.
Kusa 10. cirona R. nimu prisel a jimu nejakou skodu udelal,
to jest Polackovi okna vytlouk, a kamenim do okna hazel. Tedy
vas pane bratri sam za to zadam abyste si jako souseda ujal
a to vsichno za ucho vypokojil. Vite, ze zadost prave se v tom
pripade udelat musi, tedy by mi to samotneho mazel. Ray by
nejake proshizky stati se mely. Tedy vas zadam, abyste s tim
nejaky prostredek udelal, neb vy tomu sam lepsi porozumete.

Prodej chalupy c.p. 115.

R. 1846. 7. ledna prodal Jan Kadavik svou chalupu c. 115. v
Libnatorvs. se zahradkou 84 saky, Janu Pavlovi, R. ruce ji-
ho dcery Katteriny za 176 fr. c. m.

Pozemky ucitele J. Smetany

J. Smetana mel dle vymerneho archu obce Libnatorva r. 1885

№ top. 293a	luka nad rybníkem	- - - - -	80 sáhu
" "	výnos $5/16$ suva		
" "	291 pastviny u lesa nad rybníkem	- - - - -	1009 "
" "	výnos $9/16$ suva		
" "	292 úlekle	- - - - -	654 "
" "	~~294~~ výnos $12/16$ suva		
" "	294 nad rybníkem	- - - - -	1 j. 136 "
" "	výnos $8/16$ suva		
úhrnem	2 jitra 279 sáhu, výnos		$1^{13}/16$
" "	les Krastka	- - - - -	4 jitra 527 sáhu
	výnos dříví měkké a tvrdé		$5^{16}/60$ sáhu.

Neštěstí

Roku 1860. zabil se pánem s vysoké březý při řezání větví na rostata Jan Prokop z č. 93. Stalo se to v blízkosti místa kde r. 1826. zahynul zasažen bleskem Josef Voří z č. 142. se svou přítelkyní Denusíkou Lidusíkou, a kde skončil sebevraždou oběšením Albert Kroužek ze Suchovrsic.

První divadelní představení r. 1868.

V roce 1868. založili v Libuňatově Divadelní Kroužek řízením Benedikta Řezníčka z č. 23. a za účinné pomoci učitele Jřísky a členů jeho podniku. Jako první divadelní představení skrána Divadelní hra "Prohraná nevěsta".

Nadace pro chudé.

Z nadace pro chudé pro zemřelému Antonínu Járubovi dostávaly školní děti ve škole libuňatovské botky, pušvůcky, a papír. R. 1862. učinováno 9 párů stěviček, 4 páry pušvůček a $1\frac{1}{2}$ ryzu papíru, v částce penězité 21 zlatých.

Usudlost Jana Štefana

č. p. 30. měla být dána r. 1864. v měsíci září pro směnnou prohlídávku Johany Jeliškovi z Nachova per 800 fl. r. m. do Dražby.

Nález zavražděné ženy.

V říjnu r. 1889. projížděli hvozdíci s provozy lesau „Barehovním“ zvaným, kde psy urozpučením našli nad lesní prauškov cestou vedoucí ku „Šedlovici“ uedaleko silnici ku Kríža - novu mrtvolu zavražděné ženy. Nález oznámili ihned v obci Libušatově. Po příchodu konstit. a četnictva odvezena mrtvola k hospodě u Větrů c. 13., kde mezi sebouuvším se lidem objevilo se též dějsím občanům neznámé děvče, které zvědavosti přivábenu přišlo též ku mrtvole v které poznala svou babičku Rezníčkovou jmínenu, ze mlýna ve vsi u Bazic. Na dotaz četnicku sdělilo děvče, že babička odešla z domova do Slavovic do statku rolníka Lelka pro výměnek a když se dlouho nevracela šla jí naproti. Statek tehdy Lelkův stojí na samotě mezi Svobodným a Sychrovem. Je to usadlost č. 113. Po sdělení tomto četnicku odešli k zmíněnému Lelkovi, který se ihned k činu přiznal, ueb ani stopy pro vraždu nebyly dosud odstraněny. Zavraždil ji ostrým sekery, aby se zbavil nepohodlivé výměnkářny. - Mrtvola zavražděné dopravena byla do přibytku c. 91., tehdy neobydlenému, kde provedena soudní pitva. Nač odsouzen byl porotou k žaláři na 20 roku, který si však uodpykal, ueb zemřel dříve v trestnici v Kartouzích.

Název obce Libušatova.

Ue školního kronikáře učitele Jůsky má název Libušatova původ svůj od slova libý, k čemuž by uarvedoval i německý název Liebental. Rozšířeným stáženem je též že název má původ svůj od slova lipa. Kronikář města úpice Větrů Schleiber, ve svém spise „Sborník okresu úpického“ uvádí že Libušatov má své pojmenování od osobního jména Ljubuata, statek Ljubuatin se vyslovovalo v stoně čestně Ljubuátov. Název ten zda se dosti pravděpodobným.

Zámecký archiv v Načkové

jeďau z uýbohotních archivů soukromých obsahuje na 146.000 listin a knihovnu o 18.600 svazcích.

Svobodnický statek č. 47.v Libuňatově.

R. 1464. prodal Jiřík z Chlumu sídlem na Li-
toboři Paolovi v Libuňatově svobodnický statek č. 47. Pa-
rovací listina opsána na str. 44-45. této knihy paměti
a na straně 53-54. paměti knihy farní a mimo to otiš-
tění v Dějinách města a panství Kaskova od faráře J. Mysli-
míra Ludvíka.

Roku 1464 uvádí se svobodník Pavel.

" 1668. Jan Dytrch

" 1735. Jan Dytrch (Jan Svoboda)

" 1739. Václav Dytrch

" 1770. Josef Dytrch

Tyž prodal zmíněný statek Antonínou Součekovi z
Velkých Svatonovic.

R. 1805. svobodník Antonín Souček platil 1 fl. 42 1/2 Kr
stálých ouroků, 10 fl. 42 1/2 Kr. svobodnických daní a odváděl
na obilní daní 2 Mj 2 1/2 m ovesa.

R. 1848. měl statek 112 korců vřech quintů většou
6 korců lesa a 4 korců luky.

R. 1827. svobodník Jakub Souček. Tyž zemřel r. 1855.
Dědicové:

syn Josef Souček č. p. 70. v Flačovicích

" Antonín Souček " " 2 " Libuňatově

" Jan Souček " " 91. v Flačovicích

" Jakub Souček " " 53 " Marsově

" Vincenc Souček " " 47. " Libuňatově

Deus Karolius Seidl " " 45. " "

" Marie Součková ve Velkých Svatonovicích

syn Václav Souček

Deus Josefa Křálová

vnučka Josef Seidl č. 118. v Libuňatově

Po smrti Jakuba Součka r. 1855. odříznuta od statku č. 47.
uroková č. p. 46. Pod tímž číslem popisným uvádí se
před tím vyměnkářská čalupa od č. 47., která stála v
místech. Inženýr polnické úředlosti č. p. 147. Rde se do

udaová „na chalupní místo“ a neb „u chalupnických“ říkálo. U-
sidlost ta oddělena též od svobodnického statku č. 47. a si-
ce r. 1863. pro povolání od c. k. okresního úřadu v Pásově.
Po smrti Jakuba Součka r. 1855. postavou u cesty „Třov-
ky Růž“

R. 1862. dána Kuncovi Součkovi usidlost č. 47. do draž-
by pro podlévkou 8972 zř. Nejvyšší částka prodána Janem
Seidlem a sice 8000 zlatých.

Nový majitel Jan Seidl prodal od usidlosti č. 47 některé
prozičky bratru Antonínu Seidlovi. R. č. p. 147. za 3195 zř. č.

Pro Janu Seidlovi hospodářil na statku č. 47. nyní jeho Anto-
nín Seidl pro svoji vědomosti všeobecně zvláště však právnicki a
pro svůj vědecký talent „Doktor Seidl“ zvaný.

Týž prodal usidlost Josefu Káprarovi z Úpří. Sam ztrá-
vil zbytek života v chalupě č. p. 10. naž zemřel r. 1922. v stou 78r.
Pohřb jeho byl první pokřtem v obřadech uvořitvořeni cirk-
ve československé z Libušova.

Dvorem usidlosti č. 47. vede cesta „Třovka“ zvaná.
Domovní stavu, původně dřevěné stavu je nyní z kamene
a všechny místnosti jsou klenuté.

Naproti domovnímu stavu ualžala se obecní sýpka.

Stodola stála původně od domovního stavu do pole
příměru vzdálená.

Ku konci 19. stouletí, kdž na statku č. 47. hospodářil Anto-
nín Seidl „doktor“ zvaný, byl majitelem mlýna mlýnář Vík.
Nejstarší syn jeho od úllého mládí uplul na nohy chromý
jeuom pomocí rukou bídul po zemi se vlekl. Ač chromý byl
dovedným řemeslníkem - sámbukem, takž i při svém tě-
lesním nedostatku sám vodni kolo zhotovil. Dotyčný Jo-
sef Vík zhotovil dřevěný model statku č. 47., a do nejmen-
ší podobnosti vypracoval. Model vystaven byl na ná-
rodopisné výstavě v Praze r. 189. Majitel modelu Anto-
nín Seidl požádau byl o prodání modelu toho, nažž
jij poradatelstvu výstavy Daroval. Model dáu byl potom
do Národopisného muzea v Praze.

Něštěti

K něštětím v místěch u Buků zvaném, uvedeným na str. 203 této knihy promětní, třeba připravit ještě následující něštěti, o kterém dověděl se kronikář, pro ukončení ovoko-záznamu. - V místěch nad zmíněným Bukem, poblíž mezníku hranic usadlosti č. p. 25, který jest též polovím mezníkem, lesa bývalého panství, sibiřského a na druhé straně panství zříšského, zahynul bývalý majitel usadlosti č. p. 4, v Libňatově Jan Mertlík. Přesně datum něštěti není známo, bylo to v letech 1785.-1800. Něštěti stalo se na Hedvíjím dnu, kdy Jan Mertlík odejel z Domova, aby na hořeškovskou faru šel dopravil. Když se do vesce, ani do rána domů nevrátil. Dotazovala se manželka na slovo boží ráno na farě hořeškové, kde jí bylo sděleno že tam vůbec nebyl. Odebrali se tudíž do lesa, kde pod převrhnutými stromy se dřívím, nalazena mrtvola nestěsňáková. Jedem z koní byl zmizlý, druhý, který měl kolmí křoví okusovat, zůstal na živu. Usadlost č. p. 8, po uvedení něštěti přišla do prodeje a koupil ji Josef Falta z Mečova, který si potom vzal vdovu po Janu Mertlíkové za manželku. Před rokem Mertlíkovi hospodařil na statku rod Dubů. Po Josefu Mertlíkovi převzali po otci usadlost r. 1837. Josefa a Františka Faltovi, po nich Václav Falta r. 1841, r. 1866. Josef Falta, r. 1886. Josef Falta ml., a r. 1925. Dcera tohoto přina s manželem Františkem Kintrem na polovic.

Dle sdělení starých občanů obecnímu kronikáři třeba připravit k tragediím již udávaným na pozemcích statku č. p. 25, a již zagnamovaných na stránkách 66-67 (smrt Josefa Falta a Lidmily Voelové bleskem), dále na str. 203 (smrt Jana Kouřelův oběšením a smrt Jana Pokopa pádem s břehy) a shora uvedenou smrt Jana Mertlíka, ještě následující něštěti týkající se obyvatel zmíněného statku.

Dle vyprávění ovoců osob zahynulá tragickým způsobem manželka majitelé této usadlosti Pokopová. Když se také

stalo zúšťavá nezúšťavo, vypávením zachovala si jinom zpra-
va o- okolnostech za jakých se to stalo. Dotyčná Pokojová vy-
dala se na prout-ku „Gudáince“ (malé Svatoňovice). Když pře-
cházel po dřevěné lavice přes řeku Úpav, která právě byla roz-
vodnina, strhla voda lávku a silka zabýnula v rozvodnině
řece.

Po- jede Pokojní hospodařil na uvedeném statku rodu
Přeluv. Syn Anton. Pich Vinice Pich zabýnul r. 1885. na cestě
z Úpavce k Maršovu v místěch, kde se dnes „u Výmoli“ říká.
Dotyčný Vinice Pich vzal ulli z Svatoňovic, viž s nákladem
se převrtnul a zničil život dotyčného v mladém věku 42 let.

Smrt. Lobe z Havlovic. vinné Bujky

Kolem r. došlo k tragickému smrti občana havlovického
ho jménem Lobe. Dotyčný Lobe koupil krávu v libušovském
statku č.p. 4. od hospodáře Jolly. Krávu odvedl cestou Těchovka
svanou dozem usadlosti č.p. 47. k lesu, směrem ku Kobylenci v
Havlovicích. Joly bylo vrák přehrazení hospodáře Jolly, když
kráva sama napřed se navrátila. Joly tušením o- nestěsti, stí
směrem kudy Lobe odešel, a natli ho na pokroji lesa pod
stromem mrtvého: trávení na těle navrátila, re- byl po-
určenou krávou napaden a usmrcen. Dotyčný byl varován a
upozorněn na povolu dobytce a tak snad jinom nedostatkem
oberešnosti zavinił jeho smrt.

Nápis na lomence staré školy č.p. 80.

Tento dům gest s pomocí Boží vřadvičen od Jana Uol-
heyna mistra z Havlovic spolu s jeho- tovaryssi.

Přední od milosti Josefa Bugra Libušov
Jakuba Vity Maršov.

Jazykové zvláštnosti našeho kraje.

Samohláskově ve slovesech mívá se často v lidové mluvě v minulém čase na samohlásku a:

klučiti - klučel	puselo - puselo	syčeti - syčel	hleděti - hledal aha.
bandory = brambory	prockij broelu = pust mě	loudat se = jíti volna	
podal = povídal	sinalej = bledý, ustrašený	slapat = šlapat	
prazník = chroust	piškot = uvnitř boletí	chapatij = drsný	
mha = mlha	chapatij = drsný	vysypšolij = vymítij, duby	
dověti = děvče	suchy = hubený	na cholpu = na pivo	
hycovali = páliti	z molka = žlička	mosjelo = motýl	
hyc = zár	prášit = mraznout	bee sebe = v bezvědomí	
funus = potůček	vystrnadit = vypudit	utikat = bít	
verpan = modřín	spostij = prostij	caudat = loubat se	
z domouch = z domova	caudat = loubat se	slapat = šlapat	
děl - dělal	handra = hadr	nečítel jsem = upozoroval jsem	
chasa = děti	hadová panuka = ještěrka	chalpa = chalupa	
porají se = hrají si	chalpa = chalupa	byn = unaven	
(ta) krtice = (tm) krtice	byn = unaven	macholbejskij = schabným zovarím	
chloudi' = vadi, usviáci	macholbejskij = schabným zovarím	mosit se = plakat	
nevěsta = snacha	mosit se = plakat	ještika = čolek vraní	
obilí ji supé = vlhčí	ještika = čolek vraní	podobnij = hezký	
obloka se kauči = pokývá mroky	podobnij = hezký	živobyti = potraviny	
sednice = světnice	živobyti = potraviny		
vostavati = bydleti			
jiti do vni = na bundu			
(ty) svrabij = (ta) svatba			
(ten) prout = (ta) prout			
dutlat = douhat			
utullat = zatajit, zabýj			
bulovatij = přes pětis			
makar = kakar			
ceraty = okolky (sněm)			

jít za mládka = za mládomce   přáteli = přátelství
 nadobro = úplně   slepicím = slepicím
 usišmaný = porjinněný   pozetknání = úroda
 kočkorat = škádlit   usišskaný = unavený
 správa = hospodářské nářadí, nářím, stroje.

7. pád : se starostou Celbou usívá se nammore : se starostem
 Celbem, s foltem a pod.

Některé pověry, vyky a náboženské i jiné obyčje.
v našem kraji.

První kroniky nebylo by úplným, kdyby opomenuto bylo
 zapísání různých vyky, pověr a obyčjí. Ž měl mnohé vymizely
 již úplně, mnohé z pověr udržují se spíše již jen pro zábanu než z
 nějakého přesvědčení. Bývaly však doby, kdy téměř každý krok a
 pocín spjal byl s nějakou pověrou a neb obyčjím a večerní besedy
 vyplňované bývaly nammore s oblibou vyprávěním o strašidlech,
 hlastmanech, znameních, všeluckých smek a pod. Ne pro za-
 smání ale zcela vážně vyprávěno jako strašidelná příběha ko-
 ho potkala, kde koho co přičkalo. Štal u dokonci případy, se
 občan rajší, by alíci ač ve v hlavovické ep. 52., nemohla zbavit
 manětku svou od pronásledování hlastmanem, chalupe lito-
 prodat a chalupe ep. 82. v Libušově koupil.

V následujícím vyprávěním kronikářem někteří z těchto pověr
 a obyčjí, čímž však některak nuni vyprávěním úplný jich popis,
 a jich množství. V tomto století (aracátím) obyčjí těch ubývá
 všelude, a mnohé z nich jinom vyprávěním udržují se v myslí
 lidu.

V den sv. tří králů (6. ledna) chodí dohda dčím od do-
 mu chlapci přístrojím se 3 krále zpívající svou písní : „ my
 tři králové, my jame k vám . . . . “. Na avě píší králov písmo-
 na K + m + B + a letopočet. Bývají menšími dárky peníze tými
 prodávání.

Masopust končí uším svatým „ ostoky“, kdy se již

odpoledne nupřív. Tím jediným čas odpolední vnuť byl zá-
barám, namnoze avšak rozpuštěným. Zvláště ve městech konány
maskaradní přívody a všeč ukončeu masopust tančemi zábarou.

Na den 2. února připadá svátek očistování Panny Marie
neboli „Hromnic“. V den ten svěčí se v kostele přinesení voskové
svíce, hromnický sváuc, které rozsvěčují se v domácnostech, když
nikdo umírá, aub při bouři, aby chránily před bleskem?

U jisti dodržování bývalo jisté prostění od masa a z
náboženských obledů zřívány byly v domácnostech jinom jisté
církevním.

Na smrtelnou neděli bylo jisté do nedělna vykem, že
mládež vynášela se vsi smrk, slavný došek do bílých dřevic
sáti obléceny za zpěvu jisté. „Smrk nesm se vsi - - -“ Slavný
víc vynesen za vsnici do poli kde spoleu. Je to jeden
ze starých zvyků pohanských znamenajících ukončeu úmy a pří-
chod jara.

Na neděli božskou svěčí se v kostele živou rostleci sváuc
„kocičky, již od sborůžel hospodářů zapichovány bývaj do osení,
aby porůháno bylo úrodě. — Dopoledne chodí dřeváka kole-
dovat dům od domu, nesouce v uce otarouj všek jadalový,
osdobeny barevnými stuhami a obvošky svatých.

O velikonoční slavnosti církevní „vzkříšení“ sváuc sčest-
novali se přívodu navče na bílou sobotu konaného spolky
v slavnostním stejnostroji. Z naší obce do konce minulého sto-
letí hasiči, a spolek vojenských vystouřitel lidové, veteráni
svauých. — Práobní se dělo i na svátek Božího těla.

U pondělí velikonoční chodí dopoledne koletovat klapci.
Na zelný čtvrtek a velký pátek, když se dle církevních
vyklosti nesou, shromáďovali se u svonice klapci s dře-
venými klapačkami, a řektačkami přívobí v poledne a
navče rámus k nemalí jist radosti. U posledních letech
pro vále svitoví vyk ten pomínil.

Na svátky svatoduseň zabolili do nedávna venkovane' ohna
svjet pŕibytku' zvenč' rasoletini; uvnitř pak ozdoby raso-
lestni obrazy svatých.

Červenou v předvisce svátku Jana. Křtiteli zapolyji' se na
navrščel ohně, tak sv. poleu' čarodějnic. Občej tu kona' se
soké' navščel posledního dubna.

Čikovníč' bohoslurč' v pondělí o tak zvaném porvěcni' si-
častěji se obeau' z obce. Cestou z kostela doprovázení jsou hud-
bou do hostince, kde kona' se poleu' lauvěu' zábava.

Vaen dušiček z obeny by'valy hroby květinami a poduška-
mi z bavnyjil popruu' vyrobených. V poslední době po válce sv-
tové ujal se květinami občej zabolit hroby květinami přirozenými.

Velký je počet pověr a občejů na Stěruj'au. V poslední do-
bě však občejů' seč ubývá.

V předvisce jmnim vlastě pŕa sv. Josefem je vykem vyhra'va-
ni' dostaveniček včer pŕa pŕibytky.

V poslední době nastalo značnē' uvolněni' v odarřování
čikovníč' a náboženskyč' vyklosti. Velmi pŕisně zachováány
byly jistě pŕa 40-50 roky, kdy abáno; aby čikovní' naučeni' byla
zachováána. Bylo to navščování bohoslurč', konani' ve-
likonošni' zpoředi a t. d. Světou učlou oslavován svátek Jana
nypomučěho a v předvisce svátku zpřány byly nábožnē' pŕisně pŕa. so-
clou na doluim mosti. Nyni' oslavy ty ustoupily oslavám miška ja-
na Husa, tak jak dříve bývalo.

Modrá' barva na svate' nevěsty pŕinášela místěsti' a nevěsty se
pŕa ni' chránily. Svatečianim dítá se na cestě do kostela dosud
tak sv. „zábava“, (notaseny' motour uapitē' silnice, namnoce rŕněny').
Mláde' která' to koua' by'vá seučem podarřována.

Pŕi úmrsti' otevírají se okna a rozsvěćují svíce „šomničky“. Pŕi
zavřívání rakve vyrouvají se mrtvole štěvíče a pŕi to' seua uvolně-
je se sáček na hlavě.

Pŕisně požaravy které' buď významelny' aueb kterýjil se jš' málo
užívá: Děti zarávily: „Pochován buď Ješus Kristus“. Okovený od-

provídal: „Na věky amen“, aueb, „Na věky“. Na cestě z kostela zavazili se
 slovní obřady: „Vítám vás k slovu božímu.“ Klade se její oběti pozdra-
 vují kolemjdoucí: „Pozdrav Pán Bůh“, při úmrtí přibízejí: „Po-
 zdrav Pán Bůh“, při vyjetí: „Pozdrav Pán Bůh“, při vstupu do-
 klerá: „Pán Bůh požehnaj“, při obdarování „Býl Pán Bůh“.

Červená penlíčka na ohonu dobytce chrání od „útrnute“

Abý kouřivé stepice neraněly obléčela ji nová hospodyně kol
 nohy stáhu.

Při vstupu do světnice svou domácí přibíjelo k usadnutí, a
 by spau' noryněst.

Komů pítí a dobytím hospodářním lépe se vedlo; bájilo se o
 něm i má plínka. (Časí kure přiměřeně bohatství.)

Příuce' nemocí léčily se začítmaráním, t.j. modlitbami spo-
 jenými s úbočnými obřady.

Slučádní vlastověk v přibytku suomená pro tento stěhí.

Na den 1. dubna provádě se řádně' podraděni, zvané "rodě-
 ni' aprilem'.

Na 1. května stavi se máje, t.j. jellieňotě stromky ojetlení a
 na vysokém stožáru vstyci.

Pátek, plati' za nešťastný den a třiáctka za nešťastné číslo.

Ložba v křetnu přiměřeně nešťastí.

Hospodářé včel se v každém přibytku dově se dobytku jinom
 učiti' bary.

Jé-li včel v den sv. Mari' Magdaleny jai dobře skakovský přiv-
 mysl. Okolnost tu měli na zřeteli vlastě domácí skalsi.

Žena po povodu nasmála pro vodu do studánky, aby pra-
 men navýsknul.

Pecni' elleba na Velký pátek přiměřeně puy' nulo v přistím létě.

Byl-li někdo napaden šakým snem, věřilo se do nedár-
 na, že ho hlasi' mura. Byla puy' lo- autě jiné osoby, hlasi' ve span-
 ku opouštěla tělo a vhradala se do jiné lo- stavu aby spici' osoby
 ve snu hlasi'la.

Spojini' zborů' vímburského s náčlonským

V 17. století spojino' zborů' vímburské s náčlonským. Účetní správa byla v Náčlově do r. 1850, avšak v Úpici sídlili oádicíma nekduí úředníci. (Ze dvoru sychovském šafář, lesník a polesný, v Úpici pivovarní, divlovní správce a pod.) V Úpici konalo se toki' guuntovní úření (knihovní zápisny) pro místčko a okolí.

Zřízení pošty v Úpici.

R. 1859. vřísus v Úpici pošta (poštovní expedice) Přeš tím zjedila poštovní diligence z Náčlova přes Úpici do Trutnova.

Zřízení soudu v Úpici.

R. 1875. vřísus v Úpici samostatný soud, který zahájil svou činnost 1. června 1876. Půděleky mu místa: Úpici se Sychovem, Batňovice se Zálesím, Petrovice se Šaovčkovícemi a Vodolovem (Odobor) Slavovicemi, Ptýně, Libňatov, Marsov, Suchovské, Velké Svatoňovice a Malé Svatoňovice. V Úpici ustanoven notář a odvozy k vojsku. Těloz r. 1875. vřísus v Úpici telegrafní stanice.

Zřízení berního úřadu.

R. 1898. vřísus v Úpici berní úřad a zahájil svou činnost 1. listopadu r. 1898. pro stávojiší, soudní okres.

Správa duchovní v Úpici.

V 14. století dovaroval pan z Vímburku duchovní do těchto míst: Bohušín, Ptýně, Zálesí, Úpice a Kostelec.

Uvedení' fary za vóleky husitských samtky (úř za války púccitilíté) až na Úpici, ktišá měla stále svého duchovního. Toliko v letech 1632 - 1662 nebylo farní beneficium obsaseno pro nedostatky kněží. Přeš to dojišá diti sem stále výpomocní kněží z náčlova. Od r. 1651. jsou zde modřiky a z tiel ji vřímno, zě konaly se v Úpici křty pro velikou oblast: Úpici, Batňovice, Bohdašín, Běluň, Brusnice, Bohustavice, Červená Hora, Slavovice, Chlívov, Hlujč, Komárov, Kúřtanov, místčko Kostelec, Lhota za Kostelcem, Utobor, Lhota pod Hloučkami, Libňatov, Marsov, Miskolesí,

Měšov, Meričiči, Nesyta, Petrovice, Prouby, Olšánsko, Oujezd, Radč, Rubinovce, Rtyně, Rokytník, Suchovrčice, Studenec, Studnice, Svobodušovice, Štáhlav, Štáhlavice, Velká Bukovina, Vytmáňov. (Výstokov) Zálesí.

R. 1736 úřad filiálka v Neměcké Prusnici z 1747. formosk.

R. 1787 úřad lokalit Markoušovice (odpad Sedlonov)

R. 1841 oddělení Rubínovce a přiforuna k Roketníku.

Berni' role.

Osudy selstvjch statku° a chalup po váleku šestileté, dovedá-
me se z t. zv. Berni' role z r. 1654. Je to popis všech ariteli° domu°
a jejich majetku v celých Čechách ale kraji°. Tyto pramny volá-
jí se v zemském archivu v Praze.

Teresianský' katastr.

K dalšímu proměně k dřívěmu selstvjho stavu volájí tak zov.
Teresianský' katastr, jímž obdrželi přiměřavější tabellu z r. 1713.
a okulární vizitace z r. 1721. Marie Terezie provedla úpravu da-
ně pozemkové sávidením teresianské úpravy Berni's domovními a
rustičalními katastrem. (pro paupy a sedláky.) Z pozemku rusti-
čalních plotilo se 33 1/3 % hubeho výnosu jako dan' pozemkové.

R. 1757. konala se na některých panstvích revizice.

Katastr' josefínský.

Josef II. zavedl protím se dne 20. dubna 1785. katastr' jo-
sefínský. Každý pozemek obdržel své číslo topografické. Pro každou
obec sdělány seznamy pozemků, rozdělené ale třetí. Křota zdanění
všechna na 13 % hubeho výnosu. (Vá str. 133-160 této knihy)

Katastr' stabilní.

Patentem Františka I. se dne 23. prosince 1817. zaveden ka-
sahr stabilní. Výsledkem měření katastrového již skončeno
r. 1843. jsou mapy stabilního katastru. V Libňatově vymě-
řováno r. 1840. Roku toho zapláceno vojáckým co s inženýrem mě-
řili na obědy 52 fl. 30 kr. Od zaplácení kvartýrů pro inženýry a
ostatní výlohy 72 fl. 57 kr.